Leto XXII., št. 15

Poštnina plačana v gotovini
V Ljubljani, 15. oktobra 1935

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Člani strokovnih organizacij, priključeni Strokovni komisiji za Slovenijo, dobivajo list brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava: Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Bogdan Krekić:

Dve milijardi deficita

Objasnitev za velika mezdna in stavkovna delavska gibanja v letošnjem letu

Cela leta pritiska gospodarska kriza na gotove panoge našega gospodarstva. Kriza v eni pridobitni panogi ne ostane brez vpliva pri drugi pridobitni panogi in posledica je, da vse peša. Lahko je v nekaterih panogah prosperiteta, ali poleta v celokupnem gospodarstvu ne more biti, če ni razmaha v celoti.

Neodvisno od krize se izvaja racionalizacija in to že cela leta in tudi celo v tistih panogah, ki niso prizadete od gospodarske krize. V vrstah delavstva se zato kupiči brezposelnost. Človek postaja žrtev stroja, ker stroj zamenjuje človeka, a kapitalisti iz tega kujejo svoje velike dobičke.

Pod vplivom gospodarske krize in brezposelnosti, ki je postala stalen pojav in to sredi delovne sezone, stoje cela leta delavske množice pod psihološkim dejstvom razrušajočega bombardiranja in kričanja o krizi, o krizi in zopet o krizi; o brezposelnosti, o brezposelnosti in zopet o brezposelnosti — kar delavske množice strašno demoralizira in ubija v njih vsako iniciativo za samopomoč. V njih ustvarja vedno večji strah za tistim borim, grenkim koščkom kruha, s katerim vise na podjetje in so nanj privezani kakor pes na svoji kratki verigi.

Demoralizacija enih izziva nedelavnost drugih. Pravilo iz vojne taktike, da noben zapuščen prostor, pa če še je tako brezpomemben in neznaten, če ga čete zapustijo, ne ostane od nasprotnika nezaseden — to pravilo se je tukaj izkazalo kot resnično.

Delavstvo je cela leta pod vplivom raznih gospodarskih in psiholoških faktorjev zapuščalo svoje pozicije, a njihova mesta so zasedli tisti, ki so ves čas znali spretno kričati o krizi in o brezposelnosti in tako vlivati bojazen in strah.

Te ostavljene delavske pozicije so: znižane mezde in poleg vseh zakonitih predpisov kršenje delovnega časa v vseh podjetjih in kršenje vseh socialnih zakonskih odredb.

Tekom dveh preteklih let smo mi vodili živo borbo proti paniki, ki se je širila med delavstvo, ki je bila marljivo negovana z dveh strani: od delodajalcev in od onih, ki se še danes držijo znorelega pravila »kolikor slabše, tem boljše!« Mi smo se uprli proti nepopisni praksi zniževanja delavskih mezd in trdili, da so pogoji, celo v najtežjih gospodarskih slučajih taki, da mezd ni treba zniževati. Pozivali smo, naj delavstvo prime borbo za uvedbo minimalnih mezd. Tudi pogojev za odločno borbo, da se regulira delovni čas na bazi, ki jo je postavil zakon in katera bi, če bi se izvajala, olajšala brezposelnost in s tem bi tudi položaj na trgih bil kolikor toliko normaliziran, je bilo in je dovolj.

Nič ni težje kakor vrniti moralo vojski, če jo je enkrat objela panika strahu in jo nagnala v beg. Nič ni težje, kakor taki demoralizirani vojski dati v roke orožje in jo prepričati, da hudič ni tako črn, kakor izgleda in kakor so ga naslikali. Vrniti moralo razkropljeni delavski vojski je še težje, ker je ona, vsaka jednota v nji, prepričana, da če izgubi zaposlitev, je to večja nesreča kakor če izgubi glavo na bojišču. Poginiti ni težko — živeti je težko. Tisti, ki vsako leto po nekolikokrat menja mesto svoje zaposlitve, ki ni nikdar siguren, ali bo še jutri zaposlen in kaj bo jedel, zna zelo dobro, kaj je življenje. Dvigniti razredno zavest in zavest samega sebe v takšni razbiti jedinici in vzgajati moralo celote kot razreda in prepričati vse o kolektivni sili takšne celote, predstavlja ogromno in zelo naporno delo.

Svobodni razredni sindikati (strokovne organizacije) so se lotili tega velikega dela. Uspelo jim je, da so razsejali potlačenost in nezaupanje delavcev v samega sebe. Uspelo jim je — vkljub oviram s strani podjetnikov in s strani tistih, ki govore »čim hujše, tem boljše«, da povedejo delavstvo v akcije, ki imajo ogromen gospodarski, kulturni in sploh družabni pomen.

Letošnje leto je leto delavskega prebujenja. Gospodarski in družabni dogodki imajo svoje zakone. Vsak pojav ima svojo plimo in oseko, svoj napredek in svoj padec. Ali vendar, četudi so nekaki zakoni pojavljanja, nobena reč ne prihaja sama od sebe. Na nji morajo delati in jo oživeti žive sile. Gibanje delavstva prihaja kot posledica velike aktivnosti tistih tisočev in tisočev dobrih jedinic, ki so grupirane v naših svobodnih razrednih sindikatih (strokovnih organizacijah) in ki so ves čas bile marljivo na delu zbiranja v svoje vrste, poročanja, razlaganja, dviganja, dokazovanja. In ko je šel preko delavstva kot razreda najtežji gospodarski val, tedaj se je začel njegov odpor in njihova vzdramitev in njihovo razumevanje za vse tisto, kar so jim zastopniki svobodnih, razrednih strokovnih organizacij (sindikatov) že več let govorili in jih prepričavali. Iz nevernih so postali verniki, iz nezaupljivcev, zaupljivci, iz pesimistov optimisti, iz individualne (osebne) razkosanosti posameznika močna skupnost (kolektiv), iz posameznih moči, jeklena sila, ki je korakala skozi vse zapreke. Delavci so oživeli, dvignili glave. Začela je rokoborba z vsem tem in proti vsemu temu, kar se je še včeraj zdelo nedotakljivo in nepremagljivo.

Letošnje leto je polno delavskih gospodarskih borb. Z nenavadnimi napori, ki vzbujajo začudenje, se delavstvo trudi in bori, da se mu vrnejo izgubljene gospodarske in socijalne pozicije in da jih po možnosti še povečajo. V vprašanju so velike in pomembne reči.

Poglejmo en sam vzrok s stotino posledic:

Z znižanjem mezd od 1930. leta do 1935. so delavci izgubili na mezdah čez eno milijardo dinarjev letno. A z izgubo mezd, ki jih delavstvo trpi s tem, da je zmanjšano število zaposlenega delavstva, se ta vsota dviga na okroglo 2 milijardi dinarjev letno.

Iz leta v leto so torej delavci plačevali za svojo pasivnost 2 milijardi dinarjev, katere so izgubili na svojih mezdah. Nekaj let sem, kar se znižujejo mezde in povečuje brezposelnost, znaša ta izguba najmanj 8 milijard dinarjev.

Ne trdimo s tem, da so s temi 8 milijardami dinarjev drugi razredi, recimo delodajalci, zaplavali v izobilju. In baš v tem je vsa tragika te znorele mezdne politike, ki na eni strani jemlje delavcu in nameščencu, a na drugi strani nikomur nič ne daje, temveč istočasno celemu narodu ali ljudstvu, vsem razredom bije po glavi.

Saj tudi ni drugače, če se ve, da sta ti dve milijardi vsako leto odstranjeni iz najbolj plodonosnega krogotoka (cirkulacije), ter tako zmanjšavali promet najbolj koristnih predmetov, ki so potrebni za golo življenje širokih ljudskih množic in s tem povečavali krizo od katere so vsi zato še bolje trpeli. Druga žalostna posledica tega pa je bila, da so se razširile bolezni vsled slabe prehrane, to je, degeneracije širokih ljudskih množic in s tem njihova nesposobnost za pridobitne in druge potrebne funkcije. In naposled je s tem trpela država kot celota radi te slepe, neracionalne, nesocijalne in gospodarsko škodljive mezdne politike.

Val delavskih borb ima to veliko nalogo, da usposobi delavstvo za gospodarsko koristnega činitelja. Ker z večjimi mezdami, ki jih bo dvignil vsaj na višino gospodarskega minimuma, bo omogočil večjo porabo kmečkih pridelkov. Večja poraba kmečkih pridelkov bo okrepila naše delavstvo in jih osposobila za gospodarske, kulturne in druge družtvene naloge v mnogo večji meri, kakor so bili sposobni dosedaj. In povečana uporaba kmečkih pridelkov bo dala tudi kmetom več impulza, več denarnih sredstev, ki jim zdaj tako silno primanjkujejo.

Večje delavske mezde so obenem za kmeta večja prodaja kmečkih pridelkov in on, kmet, se zopet lahko pojavi na trgu kot kupec industrijskih predmetov, ki so mu v gospodarstvu potrebni.

Gospodarsko in socijalno življenje je najbolj tesno povezano skozi vse družabne razrede. Če je enemu razredu slabo, to občutijo vsi drugi družtveni razredi. In to bi morali spoznati vsi in se po tem ravnati, pa bi ne bilo pomanjkanja in kriz.

In če se hoče zlo odstraniti, če se hoče kriza odpraviti, se mora začeti s tiste točke, kjer je izvir najbolje produktivnemu konzumu-porabi, a to je, ni dvoma, delavski razred. Zato vemo, da vprašanje delavskih mezd ni samo delavsko vprašanje, temveč je splošno vprašanje, vprašanje cele družbe, skupno. In zato imajo delavci prav, da v svojih borbah za normiranje mezd zahtevajo, da jim pomaga široka javnost in oblast.

Ker borba za mezde je borba zoper gospodarsko krizo. A visoke mezde so pomemben faktor in jamstvo, ker ustvarja element pridobninske prosperitete.

VELIKI SINDIKALNI SVET

se je vršil 13. oktobra 1935 v Beogradu v veliki dvorani Delavske zbornice, ob 9. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Delavsko zavarovanje za bolezen in za nesrečne slučaje.
2. Delavsko zavarovanje za brezposelnost in starost.

Statut URSSJ o Velikem sindikalnem svetu določa:

§ 16. Veliki sindikalni svet sestavljajo:
a) Člani Izvršnega odbora URSSJ.
b) Delegati priključenih organizacij.

§ 17. Organizacije do 1000 članov imajo pravico do 1 delegata. Organizacije nad 1000 članov na 2 delegata.

§ 18. Potne stroške delegatov na seje Velikega sindikalnega sveta nosijo prizadete organizacije.

§ 19. Seje Velikega sindikalnega sveta sklicuje in jih vodi Izvršni odbor URSSJ. Te seje se sklicujejo po potrebi.

§ 20. Naloga Velikega sindikalnega sveta je, da v razdobju od kongresa URSSJ do kongresa URSSJ pretresa važna vprašanja: socialna, gospodarska in agitacijska in da o njih sklepa.

Za izvršni odbor URSSJ.:

Bogdan Krekić, tajnik. Luka Pavičević, predsednik.

Premogovnik Rtanj v Srbiji, ki je največji premogovnik v državi, je pogoltnil 21 rudarjev. Bilo je to 27. septembra 1935. Metan je vdrl v rov in se vnel ter eksplodiral. Delavstvo zahteva preiskavo in ne samo to, temveč da se naredi povsod v rudnikih vse, da se nesreče preprečijo. —

Vam pa, padlim na fronti za vsakdanji kruh, slava!

Bednostni fond se mora preosnovati, da bo služil bistvu, kateremu je bil namenjen

Med okoli 50.000 pridobitno sposobnimi prebivalci Dravske banovine prispeva v ta Bednostni fond le okoli 30.000 delavcev in največ 10.000 delodajalcev. Neobremenjen je torej ogromni del pridobitnih slojev, dočim so delavci in delojemalci takorekoč vsi obremenjeni.

Iz se ta lund se upostalija za tiste, Dve milijardi deficita

Zato, ali naj plačujejo vsi — ali pa se naj odpravi!

Pet milijonov nezaposlenih v Nemčiji

priznava državni gospodarski minister dr. Schacht

Na nemškem nacističnem kongresu za propagando so povedali, da je nemški fašizem znižal nezaposlenost v Nemčiji od 6 na 1 in tričetrt milijona.

Uradni organ dr. Schachta, ministra za državno gospodarstvo »Deutsche Wirtschastszeitung« (8. avgusta t. l. na 32. strani) popolnoma trezno pove, da je znašalo »število vidno in nevidno nezaposlenih v Nemčiji konec junija 1935 le 4.4 milijone.« Okoli 700.000 navidez zaposlenih (zasilna dela, kmetiški, cestni, obveznoslužbeni delavci) v tem številu niso všteti, ker pri teh težkih delih nič ne zaslužijo. V juniju mesecu so vpoklicali mnogo nezaposlenih v vojsko, obenem je največja zaposlenost v poljedelstvu — kljub temu presega število nezaposlenih pet milijonov.

Taka je resnica!

Zasedanje izvršnega odbora Internacionale tovarniških delavcev

Redna letna seja izvršnega odbora Internacionale tovarniških delavcev se je vršila to pot v Bruslju (Belgija) 12. in 13. septembra. V izvršnem odboru so zastopane zveze tovarniškega in papirniškega delavstva Švedske, Norveške, Angleške, Belgije, Holandije in Podonavskih držav. Sejo je vodil predsednik s. R. Nielsen iz Kopenhagena.

Iz poročila splošnega tajnika s. K. de Jongeja o delovanju Internacionale je razvidno, da je članstvo Internacionali priključenih zvez naraslo v l. 1934 od 348.125 na 351.905. V tem številu pa niso vpoštevani člani ilegalne zveze tovarniških delavcev v Avstriji.

Od priključenih zvez so štiri nazadovale za 3500 članov. Mem te štiri zveze šteje vsled velike brezposelnosti, ki vlada v Holandiji, tudi Nizozemska zveza tovarniških delavcev. Od ostalih priključenih zvez zaznamuje njih 11 prirastek za okroglo 7300 članov; ostale zveze so ohranile staro število članstva.

Ob koncu l. 1934 je znašala brezposelnost članstva Internacionali priključenih zvez: na Danskem 3.5%, na Finskem 7%, na Švedskem 16% in na Norveškem (vštevši deloma zaposlene) 29%. Pri zvezah tovarniških delavcev je znašala brezposelnost dne 31. decembra l. l. do 42% (Holandska).

Ako bi ne bilo par velikih konfliktov na Švedskem, ki so začeli že leta 1933. in so trajali do februarja 1934,, bi na področju Internacionale v l. 1934. ne imeli zaznamovati nobenih pomembnih stavk ali izprtij. Kljub temu pa vse kaže na to, da prehajajo strokovne organizacije v različnih deželah ponovno v ofenzivo. V teku zadnjih mesecev je prejelo tajništvo Internacionale iz različnih dežel obvestilo, da so bile v zvezi s potekom tarifnih dogovorov, s strani delavstva stavljene zahteve po zvišanju plač.

V teku zadnjih dveh let je tajništvo Internacionale z uspehom delalo na ojačenju medsebojnih odnošajev med priključenimi organizacijami. Češče ,kot poprej vabijo priključene zveze druga drugo k udeležbi na kongresih in pri drugih važnih prilikah.

Sklenjeno je bilo, da se finski zvezi papirniških delavcev, ki je že večkrat prejela materijelno pomoč, ponovno nakaže 500 holandskih goldinarjev (Din 15.000) dotacije iz internacionalnega podpornega sklada.

Položaj priključenih zvez v Franciji je z ozirom na prilike v papirni in kemični industriji trajno zelo slab. Tajništvo se bo obrnilo na francosko zvezo strokovnih organizacij in se z njo posvetovalo o tem, kaj naj se podvzame v svrho izboljšanja stanja.

Podrobna izmenjava misli o položaju papirne industrije v celi vrsti dežel je dala pobudo za zaključke o taktiki in načinu boja, o čemur bodo po sklepu izvršnega odbora obveščene vse priključene zveze, ki imajo v svojih vrstah organizirane papirniške delavce.

Z ozirom na razvoj prilik v strokovnem in političnem delavskem gibanju v Čehoslovaški je dobil tajnik Internacionale pooblastilo, da še enkrat poizkusi privesti do spojitve priključenih zvez na češkem in nemškem ozemlju Čehoslovaške.

Ponovni poizkusi Internacionale, da bi pripravile tudi izvenevropske organizacije k priključitvi, niso uspeli. Tovarniške delavce v Palestini, ki so že ponovno vživali podporo s strani tajništva Internacionale, se bo zopet pozvalo, da se priključijo Internacionali.

V preteklem poslovnem letu je Mednarodno tajništvo priobčilo zelo važna izvedeniška mnenja o margarinski in oljnati industriji ter o možnosti mednarodnega skrajšanja delovnega časa v kemični industriji.

Če bo le mogoče, bo pred Mednarodno konferenco dela l. 1936. sklicano v Ženevo posvetovanje delavskih skupin zaposlenih v kemični industriji, ki bo imelo demonstrativen značaj, da prikaže potrebo skrajšanja delovnega časa v kemični industriji.

V zvezi s tem bo prihodnji mednarodni kongres preložen na l. 1937, v kolikor ne bi nastopile okoliščine, ki bi zahtevale poprejšnje sklicanje kongresa, ali pa bi priključene zveze s preložitvijo ne soglašale.

Mednarodni tajnik je bil pooblaščen, da prisostvuje vsem konferencam Mednarodnega urada dela v Ženevi, kadarkoli se bodo obravnavala vprašanja, ki se tičejo tovarniških delavcev, da bo lahko s svojimi nasveti praktično pomagal na konferenci udeleženim delavskim zastopnikom.

Napori za združenje z internacionalo steklarskih in keramičnih delavcev še niso privedli do nobenega uspeha. Pričakovati je, da bo do sporazuma z internacionalo steklarskih delavcev pa vendarle v kratkem času prišlo.

Iz poročila računovodje F. J. Jurgena je bilo posneti, da se je kljub prenehanju organizacij v Nemčiji in Avstriji, posrečilo ponovno uravnotežiti finance.

Poročila tajnika in računovodje so bila soglasno odobrena.

Podrobna razprava se je vršila o poročilu o izvršenem delu v državah, ki ječe pod diktaturo.

Delavcem, ki se bore v teh državah, je izvršni odbor sklenil izraziti svoje občudovanje in spoštovanje.

Tovarniškim delavcem v Danzigu, ki se bore za svobodo strokovnega gibanja je izvršni odbor odobril finančno pomoč.

Pred zaključkom seje je izvršni odbor sklenil, da v prašanju italijansko-abesinskega spora soglaša z zadržanjem Mednarodne strokovne zveze in Socialistične delavske internacionale. Kakor Mednarodna strokovna zveza in Socialistična internacionala, je tudi izvršni odbor mnenja, da je treba v polnem obsegu uveljaviti statut Društva narodov in morebitne sankcije. Na članstvo priključenih zvez in tovarniških delavcev je izšel poziv, da slede parolam central svobodnih strokovnih organizacij v vsaki državi in z vsemi sredstvi pomagajo pri reševanju nalog, ki si jih je stavil delavski razred kot najvažnejši pobornik miru.

Vprašanje naročil premoga?

Kakor izgleda, čeprav meščansko časopisje nič ne poroča, bo ostalo pri bodočih dobavah premoga državnim železnicam pri prvotnem sklepu ministrskega sveta. To je, da bodo naši rudniki ponovno krivično zapostavljeni za 4600 ton mesečno. Poleg tega se popolnoma izločita od dobav rudnika Velenje in Belokrajina. Kakšen udarec bo to zopet za naše rudarje, si lahko vsak predstavlja.

S to odločitvijo je pa tudi v prav žarki luči pokazano, da je res, kar je rekel zastopnik TPD na anketi TOI v Ljubljani dne 13. avgusta t. l., češ, da pri dobavah premoga državnim železnicam ne odločajo trgovski in nesocialni vplivi. Iz tega je razvidno, da je bil ves trud delavskih zastopnikov in tudi gospodarskih krogov, ki so 100 odst. dokazali tako z gospodarskega, kakor s socialnega stališča, da je tako postopanje krivično, popolnoma zastonj.

Če smo morali to ugotoviti, smo bili primorani radi tega, da ne bodo potem tisti, kateri so imeli dolžnost pravično urediti to vprašanje, pa tega niso storili, tudi takrat, kadar se bodo posledice tega pokazale, toliko korajžni, tudi odgovornost prevzeti. Tukaj ni treba potem hujskačev iskati med delavstvom, temveč pri tistih, ki nočejo razumeti, da je tudi slovenskemu rudarju treba nuditi delo in zaslužek.

Vprašanje rudarskega zavarovanja je treba rešiti

Ni menda socialnega vprašanja pri nas, s katerim bi se bolj mačehovsko postopalo, kakor je vprašanje ureditve starostnega zavarovanja rudarskega in plavžarskega delavstva. To zavarovanje, ki obstoja že nad 80 let in ki je imelo ob izbruhu vojne lepo premoženje, je danes na robu propada. Ves čas po prevratu se je od strani delavstva vodila borba za končnoveljavno ureditev tega za rudarje in plavžarje tako važnega vprašanja.

Res je, da je s 1. januarjem 1935 stopil v veljavo novi »Pravilnik o bratovskih skladnicah«, ki je imel sicer to dobro stran, da je predvideval razmeroma visoke pokojnine, dasi za nje ni bilo nobenega kritja. Poleg tega pa je imel še to hibo, da se ni z njim rešilo vprašanje staroupokojencev in pa da po njem pridobljene pravice ni bilo mogoče varovati. Z eno besedo, ta »Pravilnik« je bil plod politične špekulacije in zato tudi ni mogel imeti prave osnove.

Za zboljšanje tega pravilnika in za sanacijo pokojninske blagajne bratovske skladnice, se je potem vodila borba celih 7 let. Šele s 1. aprilom leta 1933 je stopil v veljavo nov zboljšan Pravilnik. Ta Pravilnik ima to dobro stran, da so članom zavarovancem, ki so že izgubili vse svoje pravice, njih upi zopet oživeli, ako so jih v gotovem času prijavili in plačali gotovo pristojbino. Ravno tako daje ta Pravilnik popolno možnost čuvanja pravic pokojninskega zavarovanja tudi v bodoče.

Vendar finančno vprašanje pokojninske blagajne tudi s tem Pravilnikom ni bilo rešeno, čeprav so se pokojnine občutno znižale in prispevki na najvišje dvignili. Pokazalo se je, da z lastnimi sredstvi absolutno ni mogoče kriti izdatkov in da je treba iskati pomoči izven zavarovanja samega. To so za-

Delavske borbe za višji življenjski standard predstavljajo torej faktor, ki je progresiven, napreden, koristen in gospodarski in to v socijalnem in kulturnem smislu. Interesi delavskega razreda se tudi v tem slučaju ujemajo z interesi družbe kot celote. Delavstvo se tega zaveda. In tudi to je en razlog več, zakaj oni v svojo borbo vnašajo toliko vztrajnosti in požrtvovalnosti in samozatajevanja.

Op. uredn.: Ta članek smo vzeli iz »Ujedinjenih Sindikatov«, in priporočamo, da ga vsak prečita po večkrat, kajti v njem je toliko resnice in globine, da mora vsak pridobiti mnogo in razmišljati.

PREGLED

mezdnih gibanj Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Ljubljani

od 1. januarja do 22. septembra 1935.

1. Gradbeno podjetje Dukič in drug, Ljubljana. (Regulacija Ljubljanice)

Zposlenih okrog 250 delavcev.
Mezdno gibanje začeto julija t. l.
Zahteve po zvišanju plač, izvajanje zaščitnih zakonov.
Delni uspeh. Plače zvišane vsem na Din 3.—.
Stavke ni bilo.
Brez posredovanja oblasti ali Delavske zbornice.

2. Kemična tovarna, Moste.

Zaposluje 140 delavcev.
Mezdno gibanje profesijonistov začeto meseca maja.
Zahteve po zvišanju plač.
Zaključeno z uspehom.
Stavka je trajala 2 uri.
Kolektivna pogodba ne obstoji.
Brez posredovanja oblasti ali Delavske zbornice.

3. »Semperit« Jugoslov. tvornice gumijevih izdelkov, d. z o. z., Kranj.

Zaposluje 240 delavcev.
Podjetje odpovedalo 24. januarja 1935 obstoječo kolektivno pogodbo.
Znižati oziroma regulirati želi akordne tarife.
Mezdno gibanje je 23. marca z uspehom zaključeno.
Kolektivna pogodba izboljšana in znova sklenjena.
Posredovala je samo Delav. zbornica.
Stavke ni bilo.

4. Razboršek Ivan, tovarna čevljev, Tržič.

Zaposluje 40 delavcev.
Mezdno gibanje začeto 11. marca 1935.
Zahteve po zvišanju plač, katere so bile znižane decembra 1934.
Na razpravi 27. marca 1935 gibanje končalo brez uspeha.
Stavke ni bilo.
Pogodba ni bila sklenjena.
Posredovanje Inspekcije dela in Delavske zbornice.

5. Lesna industrija baron Borna, Tržič.

Zaposluje 140 delavcev.
Mezdno gibanje začeto 2. aprila.
Zahteve po zvišanju plač.
Zaključeno z delnim uspehom.
Preprečena uvedba akorda in redukcija delavcev.
Stavke ni bilo.
Ostalo je pri pismenem sporazumu od leta 1934, ki ureuje službeno razmerje (leta 1934 so bile zvišane plače za 10%).
Brez posredovanja Inspekcije dela in Delavske zbornice.

6. »Peko«, d. z o. z., tovarna čevljev, Tržič.

Zaposluje okrog 220 delavcev.
Mezdno gibanje v decembru 1934.
Zahteva po sklenitvi kolektivne pogodbe in zvišanju plač.
Gibanje zaključeno 22. maja 1935 z uspehom.
Sklenjena kolektivna pogodba. — Stavke ni bilo.

7. Bombažna predilnica in tkalnica E. Glanzmann in Gassner, Tržič.

Mezdno gibanje začeto 12. septembra.
Podjetju vložen predlog za sklenitev kol. pogodbe.
Zaposluje 1200 delavcev.
Gibanje še ni zaključeno.
Podjetje odklanja sklenitev kolektivne pogodbe, dokler se ne sklene za iste vrste podjetij skupna kolektivna pogodba.
Prva razprava se je vršila 18. septembra. Prihodnja razprava je predvidena za 27. septembra.
Posredovanje Inspekcije dela, Srezkega načelstva in Del. zbornice.

8. Oskar Kosler, graščina in lesna industrija, Ortnek.

Zaposluje 50 delavcev.
Mezdno gibanje začeto 2. aprila 1935.
Zahteve po zvišanju plač.
30. aprila zaključeno z del. uspehom.
Sklenjen zapisnik o sporazumu, ki obsega plače delavcev in ostalo službeno razmerje.
Stavke ni bilo.
Posredovanje Inspekcije dela.

9. »Triglav«, tekstilna tovarna v Kočevju.

Zaposlovala 300 delavstva.
Mezdno gibanje začeto v marcu 1935.
Predložitev kolektivne pogodbe, zahteva po zvišanju plač.
Gibanje zaključeno z uspehom.
Stavka trajala 15 delovnih dni (od 22. maja do 7. junija).
Stavkokazov ni bilo.
7. junija sklenjena kolek. pogodba.
Zvišane plače.
Stavka je stala zvezo Din 12.350.
Pogodba se ne izvaja, odpuščeni vsi delavski zaupniki.
Delavstvo v tožbah s podjetjem.
Posredovanje oblasti in Del. zbornice.

10. Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d. v Litiji.

Zaposlenih 550 delavcev.
Mezdno gibanje začeto januarja 1935.
Zahteva po kolektivni pogodbi.
Zaključeno z uspehom.
26. junija (sklenjena pogodba), podpisana 2. julija.

11. Steklarna Hrastnik.

Zaposluje 600 delavcev.
Akcija za izvajanje določb kolektivne pogodbe, za izplačilo dopustov in proti redukciji tarife (plač).
Delni uspeh.
Stavke ni bilo.
Kolektivna pogodba obstoja, katera pa se krši.
Posredovanje Delavske zbornice.

12. Steklarna Sv. Križ pri Rogaški Slatini.

Zaposluje 200 delavcev.
Akcija za izvajanje določb kolektivne pogodbe, za izplačilo plač, dopustov in proti redukciji plač.
Delni uspeh.
Stavke ni bilo.
Pogodba obstoji, ki pa se od strani podjetja krši.
Posredovanje Delavske zbornice.

13. Srpska fabrika stakla, Paračin.

Zaposluje okrog 250 delavcev.
Mezdno gibanje povzročeno od strani podjetja radi zahteve po znižanju plač.
Akcija proti zaposlovanju inozemcev.
Delni uspeh.
Stavka 1 dan.

stopniki zavarovancev vedno in povsod povdarjali. Prvi vzrok neuravnovešenja v pokojninski blagajni je torej ta, da ni imela nikdar kapitalnega kritja za upe svojih zavarovancev.

Drugi in nič manj važen vzrok primanjkljaja v pokojninski blagajni je silen padec zavarovanih članov in na drugi strani pa silen porast števila upokojencev. Če vzamemo, da je bilo v letu 1925 še 16.737 zavarovanih članov in katero število je padlo na koncu leta 1934 na 9951 članov, potem vidimo padec članstva za 6786. Nasprotno pa vidimo, da se je število upokojencev dvignilo od 216 koncem leta 1925, na 2361 koncem leta 1934, ali s svojci skupno na 3626 oseb. To število se je pa v tekočem poslovnem letu še povečalo. Iz poslovnega letnega poročila Glavne bratovske skladnice za leto 1934 je razvidno, da bi imela pokojninska blagajna v lanskem letu Din 963.177 primanjkljaja, katerega je deloma krila z Din 100.000 banovinske podpore in z Din 95.000 z dobičkom od vrednostnih papirjev. Tako da je čisti primanjkljaj znašal Din 767.410 ali mesečno Din 63.950. Ta primanjkljaj je pa v tekočem letu v prvih pet mesecih že znašal Din 700.000 ali Din 140.000 mesečno.

Ta položaj pokojninske blagajne postaja s tem z dneva v dan nevzdržnejši. Žalibog da so vsi tisti dobri načrti, ki so imeli vsaj v glavnem namen, dobiti sredstva za sanacijo, bili neupoštevani. Res je, da je s 1. junijem t. l. stopila v veljavo uredba o sanaciji pokojninskih blagajn bratovske skladnice. Ali ta uredba, v kateri se ni upoštevalo delavskih predlogov, in katera je bila zopet plod politične špekulacije, se je skazala za popolnoma nezadostno. S to uredbo se je pravzaprav največ koristilo rudarskim podjetnikom, ki so se z njo razbremenili prispevka za pokojninski sklad rudarjev.

Radi tega dejstva je nujno potrebno, da se započne čimširša akcija za razveljavljanje sedaj veljavne uredbe o sanaciji pokojninske blagajne in uvedba nove uredbe, ki naj temelji na predlogih glavne skupščine bratovskih skladnic v lanskem letu. To je, da se z uredbo obdavči bruttovrednost vse rudarske proizvodnje za gotove %.

Vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije je že topogledno poslalo svoje predloge Delavski zbornici, katere naloga bo, da to akcijo skupno z vsemi v poštev prihajajočimi činitelji izvede. **Zakaj parola nas vseh mora biti, rudarsko in plavžarsko zavarovanje ne smemo pustiti propasti.**

Čisto drugače kakor na filmu

Beograjska »Politika« prinaša poročilo s sliko **»Kako izgleda obustava dela v Beogradu«**, kjer že več tednov stavka 2000 lesnih (mizarjev) delavcev.

Prinašamo to sliko in poročilo, kakor ga je priobčila beograjska »Politika«.

Meščanstvo in tudi nekateri drugi si predstavljajo stavko kot nekakšen nered, pretepe po ulicah v delavskih okrajih, zapiranje in straženje tovarn, ki ne delajo, veliko policije na konjih, beg pred njimi... kakor to kažejo po navadi Foksovi filmski »žurnali« v kinematografih.

V Beogradu je že nekaj tednov stavka lesnih delavcev, ali bolje mizarjev, pomočnikov, dobrih mojstrov, sploh ljudi, ki so spoštovani in marljivi. Stavka jih lepo število, 2000. Ali ta stavka ni prav nič podobna tistim v kinematografih na platnu kazanih.

Vsi stavkujoči se zbirajo v obednici Borze dela. Tam so naredili svojo kuhinjo in vsi delavci dobivajo obede brezplačno.

Ni nobenih neredov, nobenih krikov... Atmosfera je optimistična, polna dobre volje in dobrega duha.

Obed se daje točno opoldne. Vsakdo pride v kuhinjo s svojo posodo. Za dolgimi mizami v obednici, z odprtimi okni na dvorišče, ki je preplavljeno z jesenskim soncem, je živahno. Tu se ne pazi na vsaki nepotrebni bonton.

— Sodrug, Kostja, hitreje, lačni smo...

— Pritoži se, pritoži mami.

Med njimi je tudi nekaj deklet.

Na vratih kuhinje bdi nad vsemi mojster Kostja Babić in gleda skozi naočnike, privezane s črno vrvico.

... Mizarski pomočniki — pripoveduje — so ustavili delo 9. septembra t. l. Ničesar drugega nismo zahtevali, kakor kar določa zakon: osemurnik. In najmanjše povišanje mezd, ker se s temi, ki so zdaj, ne da živeti. Odbili so naše zahteve in nas začeli odpuščati. E, pa kaj smo hoteli? Stisnili smo pesti in stopili v stavko. Zdaj zahtevamo kolektivno pogodbo za leto dni. Že je 117 delodajalcev to pogodbo podpisalo. Zmagali smo... Do popolne zmage se tu hranimo brezplačno, s pomočjo našega borbenega fonda in s prispevki drugih organiziranih delavcev iz vse države.«

— Kako dolgo boste zdržali?

— Do Božiča — če ni drugače.

— Pa je kaj tudi nesolidarnih?

— Je. Ali malo. To so siromački. (In potrkal se je mojster na čelo.) Zahtevali smo od vseh delodajalcev, s katerim se vračamo na delo, da stavkokazov ne smejo sprejemati v delo. Zdaj nam je tudi policija dovolila, da pri vsaki delavnici postavimo svoje sodruge kot stražo. Mislim, da se bomo kmalu vsi vrnili na delo in da bo naša zmaga popolna.«

Tako. Človeku se zdi, da za boljše pogoje dela vodijo svojo borbo angleški delavci, ker smo po Foksovih »žurnalih« v filmu navajeni rabuk. V resnici pa so le naši, beograjski delavci.

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI

Kongres kovinarjev v Čehoslovaški republiki dne 27. do 30. septembra 1935

V dneh od 27. do 30. septembra t. l. je imela svoj kongres ena najmočnejših srednjeevropskih kovinarskih organizacij, ki šteje 68.275 članov. Iz poročila na kongresu vidimo, da je imel naš bratski Savez v dobi zadnjih poslovnih let, to je od 1931 do 1934 282,813.392.55 čeh. kron brutodohodkov in 275,786.189.52 čeh. kron brutoizdatkov. Po teh številkah bi človek sodil, da je čehoslovaški Savez nekako podporno društvo, kar pa naslednje številke pokažejo, da ni podporno društvo, temveč, da je masovna borbena organizacija. V letu 1932. je češki Savez vodil 80 gibanj, od teh 22 obrambnih stavk, 3 izprtja, 10 ofenzivnih gibanj brez stavk, 45 obrambnih gibanj brez stavk, skupaj 80 gibanj v 125 obratih, sodelovalo je pa v tem gibanju 19.509 delavcev.

V letu 1933 je bilo 21 obrambnih stavk, 3 izprtja, 5 ofenzivnih gibanj, 36 obrambnih gibanj brez stavk. Skupaj 65 gibanj v 107 obratih, v teh gibanjih je sodelovalo 26.272 delavcev.

V letu 1934 so bile 4 ofenzivne stavke, 21 obrambnih stavk, 14 ofenzivnih in 61 obrambnih gibanj brez stavk. Skupaj 100 gibanj v 104 obratih; v gibanjih je sodelovalo 22.348 delavcev. K temu je treba še pripomniti, da imajo češki delavci prav močno zastopstvo v češkem parlamentu, tako da se je njihova borba vršila za izboljšanje delavnih prilik tudi v parlamentu. (Pri nas pa drug drugega seciramo, kdor je bolj in pravilno rdeč. Op. ured.) Na Češkoslovaškem je bilo v letu 1932 ustavljenih 22 kovinskih obratov z 2095 delavci. V letu 1933 14 kovinskih obratov z 1740 delavci. V letu 1934 20 kovinskih obratov z 1601 delavcem. En del teh obratov je bilo zopet oživotvorjenih. Ker se naši podjetniki radi izgovarjajo na češkoslovaško konkurenco in radi dokazujejo, da je tam manjši zaslužek, kakor v Jugoslaviji, priobčujemo nekaj povprečnih mezd iz industrijskih panog. Tako n. pr. je v železarnah povprečna mezda 4.32 čehokron, to je Din 8.42, v tovarnah za vagone 4.91 čehokron, to je Din 9.57, v tovarnah za emajlirano posodo 3.47 čehokron, to je Din 6.76. V železo- in kovinolivarnah 3.98 čehokron, to je Din 7.76. V tovarni za lopate, krampe in sekire 4 čehokron, to je Din 7.80 (Muta Din 4, Zreče Din 3.50). V tovarni za armature in pumpe 3.74 čehokron, to je 7.79 (Strojne tovarne v Ljubljani najvišja mezda 7.25 Din, povprečna pa 5 Din).

Kljub visoki carini prihaja blago iz Češke cenejše v Jugoslavijo, to pa najbrž iz razlogov, ker je na Češkem večja kontrola pri čistem dobičku.

Povprečne mezde kovinarjev v drugih državah v letu 1934 po poročilu Saveza v CSR so naslednje:

Profesijonistov:

Združene države	na	uro	Din	32.37
Švica	„	„	„	22.35
Holandija	„	„	„	19.50
Anglija	„	„	„	18.—
Francija	„	„	„	15.60
Belgija	„	„	„	11.70
Madžarska	„	„	„	8.58
Jugoslavija	„	„	„	4.50

Priučeni delavci:

Združene države	na	uro	Din	26.80
Holandija	„	„	„	17.—
Anglija	„	„	„	15.70
Francija	„	„	„	12.48
Belgija	„	„	„	10.53
Norveška	„	„	„	14.70
Madžarska	„	„	„	6.80
Jugoslavija	„	„	„	3.50

Pomožni delavci:

Združene države	na	uro	Din	20.40
Holandija	„	„	„	15.—
Anglija	„	„	„	11.70
Francija	„	„	„	10.70
Belgija	„	„	„	8.90
Norveška	„	„	„	12.30
Madžarska	„	„	„	4.85
Jugoslavija	„	„	„	3.—

Iz tega se vidi, da so še razen Madžarske tudi na Češkoslovaškem nizke mezde. O Jugoslaviji pa niti ne govorimo. Kljub temu moramo mi našemu bratskemu češkemu Savezu čestitati pri teh velikanskih uspehih.

Lesce

Podpisana se najlepše zahvaljujem za prejeto podporo, nabrano od tovarniškega delavstva Tovarne verig v Lescah, ob nenadni smrti mojega moža Franca. Dolžnost me veže, da se zahvalim vsemu tov. delavstvu in preddelavcem Tovarne verig, vodstvu Tovarne verig, upravi občine Lesce in trgovcem ter obrtnikom v Lescah in gosp. Klavžu Gregorju, gostilničarju in mesarju v Lescah, ki mi je odpustil ves dolg, narejen pri njemu. Najlepša hvala! Obenem se zahvaljujem gasilnemu društvu Hlebce, ki so mi priskočili na pomoč ob izgubi mojega moža in očeta, ki je zapustil štiri nepreskrbljene otroke.

Prav lepa hvala za prejeto podporo od jeseniškega delavstva.

Vsem še enkrat najlepša hvala!

Hraše, dne 3. oktobra 1935.

Hanžič Tinca.

Zabukovca

ZAHVALA.

Podpisana družina Purgar se vsem sodrugom in sodružicam najlepše zahvaljuje za sožalje ob smrti brata in sina ter za spremstvo na zadnji poti.

Družina Purgar.

Kolektivna pogodba obstoji, katera pa je bila 1. septembra t. l. odpovedana.
Posredovanje Inspekcije dela in Delavske zbornice.

14. Kemična tovarna, Hrastnik.
Zaposluje okrog 200 delavcev.
Mezdno gibanje začeto 20. 8.
Zahteva se kolektivna pogodba in zvišanje plač.
Razprave še ni bilo in gibanje še ni zaključeno.

15. Celjska opekarna Unger-Ullmann, Celje.
Zaposluje 120 delavcev.
Mezndo gibanje začeto maja 1935.
Zahteva po zvišanju plač in izvajanju del. zaščitnih zakonov.
Gibanje zaključeno z uspehom.
Stavka je trajala 3 dni (od 15. do 19. junija).
Stavkokazov 8.
Sklenjen pismen sporazum.
Posredovanje Srezkega načelstva in Delavske zbornice.

16. Opekarna Blaž Sodin, Ljubečna pri Celju.
Zaposluje 63 delavcev.
Mezdno gibanje začeto v maju 1935.
Zahteve po zvišanju plač in izvajanju del. zaščitnih zakonov.
Zaključeno z uspehom.
Stavka je trajala 2 dni.
Stavkokazov ni bilo.
Sklenjen pismen sporazum.
Posredovanje Delavske zbornice.

17. Opekarna Unger-Ullmann v Ložnici pri Žalcu.
Zaposluje 60 delavcev.
Gibanje za zvišanje plač začeto 18. julija.
Zaključeno brez uspeha.
Stavke ni bilo.
Brez posredovanja oblasti in Delavske zbornice.

18. Franc Woschnagg, tovarna usnja, Šoštanj.
Zaposlenih 342 delavcev.
Mezdno gibanje začeto 19. junija.
Zahteve po sklenitvi kolektivne pogodbe, zvišanju plač in izvajanju delavskih zaščitnih zakonov.
Zaključeno z uspehom (zvišane plače).
Stavka je trajala 4 dni.
Stavkokazov 17.
Sklenjena delovna pogodba.
Posredovanje Inspekcije dela in Delavske zbornice.

19. Gradnja banovinske ceste Črna-Šoštanj. (Javna dela.)
Zaposlenih 72 delavcev.
Mezdno gibanje začeto v avgustu.
Zahteve po zvišanju plač.
Gibanje še ni zaključeno.

20. J. Reinchard, trgovina z jajci in perutnino, Ptuj.
Zaposluje okrog 80 delavcev.
Mezdno gibanje začeto v februarju.
Zahteve za ureditev delovnega časa, izvajanje del. zaščitnih zakonov, zvišanje plač.
Zaključeno z delnim uspehom.
Stavke ni bilo.
Sklenjena kolektivna pogodba (ki pa se ne izvaja).
Posredovanje Delavske zbornice.

21. Pavel Pirich, industrija usnja v Ptuju.
Zaposlenih 81 delavcev.
Mezdno gibanje začeto aprila.
Zahteva za ureditev službenega razmerja, zvišanje plač, izvajanje del. zaščitnih zakonov.
Zaključeno 22. maja z delnim uspehom.
Stavke ni bilo.
Posredovanje Delavske zbornice.

22. Vindiš, parna žaga, Rogoznica pri Ptuju.
Zaposluje okrog 15 delavcev.
Zahteva po zvišanju plač, izvajanje del. zaščitnih zakonov in ureditev službenega razmerja s kolektivno pogodbo.
Zaključeno brez uspeha.
Stavke ni bilo.
Pogodba ne obstoja.
Posredovanje Delavske zbornice.

23. Thoma Karl, mariborska tovarna svile, Maribor.
Zaposluje 259 delavcev.
Mezdno gibanje začeto aprila.
Zahteva po sklenitvi kolektivne pogodbe.
Mezdno gibanje še ni zaključeno.
Stavke ni bilo.
Podjetje odklanja kolektivno pogodbo, dokler se ne sklene tudi z drugimi podjetji skupna pogodba.
Posredovanje Delavske zbornice.

24. Zelenka, tekstilna tovarna, Maribor.
Zaposluje 523 delavcev.
Mezdno gibanje začeto v aprilu. Povzročeno po podjetju, ker je znižalo plače.
Z enodnevno stavko dne 11. junija doseženo 8% zvišanje plač.
Gibanje še ni zaključeno, ker odklanja podjetje sklenitev kolektivne pogodbe, dokler te ne sklenejo tudi druga podjetja.
Posredovanje Delavske zbornice in oblasti.

25. Mariborska tovarna svile, d. z o z., Maribor.
Zaposluje okrog 100 delavcev.
Mezdno gibanje začeto v juliju.
Zahteva po kolektivni pogodbi in zvišanju plač.
Zaključeno z delnim uspehom. Zvišane plače v tkalnici za 17%, v drugih oddelkih za 5%.
Sklenjen pismen sporazum.
Pogodbo odklanja.
Posredovanje Delavske zbornice.

26. Sladkogorska tovarna lepenke in papirja, Sladki vrh.
Zaposluje 218 delavcev.
Mezdno gibanje v januarju.
Povzročilo podjetje z odpovedjo in zahtevo po 25% znižanju plač.
Znižanje plač preprečili od 25 na 10%.
Stavke ni bilo.
Sklenjen 9. I. nov pismen sporazum.
Posredovanje Delavske zbornice.

27.
Drugo mezdno gibanje avgusta meseca.
Organizacija odpovedala sporazum, vložila zahtevo po sklenitvi pogodbe in zvišanju plač.
Gibanje dne 31. avgusta z uspehom zaključeno.
Plače zvišane za 10%. Doseženi plačani dopusti.
Sklenjena delovna pogodba.
Stavke ni bilo.
Brez posredovanja oblasti ali Delavske zbornice.

Mezdna gibanja izven dravske banovine nismo navedli.

RUDARJI

Po moči se merijo uspehi

Po rudnikih Trboveljske premogokopne družbe so se v prejšnjem tednu vršile obratne razprave o nedostatkih delovnega in socialnega značaja. Te razprave, katere so zahtevale strokovne organizacije po načelstvu II. skupine rudarske zadruge, so se vršile pod vodstvom rudarske oblasti. Na teh razpravah so se sicer delavski zaupniki trudili dokazati vso težo položaja rudarjev, vendar kakor je iz zapiskov razvidno, bo cela zadeva končno ublažena tako, da bosta volk in koza ostala cela in za rudarje bo ostalo vse pri starem.

Ja, ja, rudarjem je treba več organizacijskega smisla in takrat šele bodo uspevali.

Zakaj je nastala nesreča v Rtnju

Katastrofa v Rtnju je zahtevala 21 rudarskih življenj, in sicer je bilo ubitih v rovu 12 rudarjev, v bolnišnici pa je umrlo 9 rudarjev.

Beograjska »Politika« piše, da se vse izpovedi rudarjev strinjajo v tem, da je bilo v rovu nenavadno toplo, da so morali nekateri delati celo nagi. Nekateri rudarji so videli plamen, drugi so bili **opečeni od vrele vode**, ki je prodirala iz zemlje, to **je iz** onega rova, ki je bil lani zazidan, ker je v njem nastal požar. Poleg tega so nekateri zapazili tri ali štiri dni pred katastrofo v hodniku plamenčke nad svojimi glavami. Iz vsega tega sledi, da se je nahajal zazidani rovi, v katerem je premog žarel, **v neposredni bližini kraja**, kjer so kopali rudarji. Vsi ti simptomi: nenavadna vročina, vrela voda in drugi znaki, o katerih so rudarji pravočasno obvestili svoje predpostavljene, pričajo, da je bilo delo v tem delu **rudnika nevarno. Moralo se je računati s tem, da pride do katastrofe.**

Mnogi rudarji trde, da je z njimi skupno delal v deseti šihti kot kopač sin nekega v rudniku vplivnega moža, čigar beseda pri lastniku rudnika zelo mnogo velja. Ker se je njegov sin slabo učil, ga je poslal oče v rudnik. Delal je skupno z oninimi rudarji, katere je zadela katastrofa. Ko pa so na dan nesreče prišli rudarji na ono mesto, kjer se je zgodila nesreča, ni bilo tega sina več poleg. Rudarji so mnenja, da je on vedel, da je na tem mestu delo nevarno. Oče pa trdi, da je izostal njegov sin od dela samo zato, ker je bil bolan.

Kdo torej je kriv?

SPLOŠNA DEL. STROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Anketa za izboljšanje življenja tekstilnih delavcev

29. septembra 1935 se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Mariboru anketa z namenom, da se prouči položaj tekstilnega delavstva v dravski banovini.

Ankete so se udeležili poleg zaupnikov vseh mariborskih tekstilnih tovarn tudi delegati iz Kranja, Tržiča, Litije, Kočevja, Dravograda, Št. Pavla in Kamnika. Nadalje zastopniki strokovnih organizacij, mariborski delegat Delavske zbornice, inspektor dela. Delavsko zbornico je zastopal predsednik Sedej, tajnik Uratnik, referent Golmajer in mariborsko ekspozituro Čeh.

Anketo je otvoril predsednik Delavske zbornice Sedej. Udeleženci so stoje počastili spomin žrtev dela, ki jih je zahtevala grozovita nesreča v Rtnju.

Uratnik je v svojem referatu podal objektivno sliko stanja, v katerem se nahaja delavstvo tekstilne industrije, ki je za človeka nedostojno. Iz statistike mezd je razvidno, da nekatere tekstilne tovarne plačujejo delavce pod eksistenčnim minimom, saj so nečuveni slučaji, da je **plača delavke na dan 7.94 Din.** Ugotovljeno je, da znaša najvišja dnevna plača v tekstilni industriji za moške 42.55, za ženske 40.62, najnižja za moške 17.58, za ženske 14.92. V predilnicah pa najnižja za moške 22.48, za ženske 13.53. V tvornici pletenin pa za moško največ 30.67, za ženske 21.90, najnižja za moške 16.92, za ženske 7.94 Din.

Treba je delati, da se sklene enotna okvirna pogodba, ki naj regulira te nečuvene razmere izkoriščanja delovnih moči človeka. Sindikalna akcija naj gre predvsem za tem, da se izboljšajo mezde v onih obratih, kjer so najnižje. Pa tudi oblast bi se morala zanimati za vse to. **Vse delodajalce, ki plačujejo mezde pod eksistenčnim minimom, se mora še posebej obdavčiti.**

Zakonita določila se ne upoštevajo, delavsko-zaščitni zakoni se ne izvajajo. Kljub grozoviti brezposelnosti se še vedno dela ponekod po 10 ur na dan. Ker podatki še niso popolni, je D. Z. razposlala obratnim zaupnikom posebne vprašalne pole, **ki naj jih vestno izpolnijo.** Ko bo zbranega dovolj gradiva, bo D. Z. sporazumno s strokovnimi organizacijami podvzela nadaljnje potrebne korake. Predvsem mora postati sindikalna akcija živahna, ker le na ta način bo mogoče odpraviti te neznosne razmere in izboljšati nad vse bedni položaj tekstilnega delavstva.

Sledil je referat tajnika Strokovne komisije v Mariboru s. Vidoviča, ki je imenom mariborskih zaupnikov tekstilne stroke predložil anketi skrbno sestavljen osnutek okvirne pogodbe, iz katerega so razvidne zahteve in želje tekstilnega delavstva. Osnutek predvideva uvedbo temeljnih mezd, odpravo krivičnih kazni in odškodnin, uvedbo plačanih dopustov, reguliranje akordnega dela, vprašanje mezd delavcev-začetnikov, naturalnih dajatev, izvajanje zakonitih določil itd. Referent je obrazložil posamezne točke osnutka, ki bo služil za nadaljnje razprave v tem vprašanju. S predloženim osnutkom so se strinjali zastopniki vseh strokovnih organizacij, kakor tudi obratni zaupniki in delegati.

Ugotovilo se je tudi, da tekstilne tovarne v pogledu disciplinskih kazni ne ravnajo po predpisih § 30, let. 6 Obrtnega reda.

Delavska zbornica je sporočila to sreskemu načelstvu v Mariboru, Kranju, Celju in v Prevalje ter zahtevala, da sreska načelstva zahtevajo od vseh tekstilnih tovarn svojega področja obračun disciplinskih kazni, predpisanih in porabljenih v prvih devetih mesecih 1935.

Ti fondi naj se v bodoče upravljajo pod kontrolo zakonitih delavskih zaupnikov, ali pa naj se dajejo prepisi obračunov na vpogled tudi Delavski zbornici, ki jih bo dostavljala zaupnikom dotičnih obratov.

V vlogi so bili navedeni z imenom vsi tekstilni obrati, ki so potrebni te kontrole denarnih kazni.

K temu dodajamo, da bo pa dejansko izboljšanje vse te mizerije mogoče le z močno organizacijo vsega tekstilnega delavstva. Tekstilna industrija pri na se širi le na račun delavskih mezd.

Kako bi radi rušili naše strokovne organizacije?

(Dobili smo in priobčujemo.)

Delavsko gibanje, bodisi na sindikalnem, kulturnem in političnem polju je moralo vedno 90% svoje energije uporabljati, da je odbijalo vsakovrstne in zlobne rušilce delavske solidarnosti.

To se je delalo vedno preračunjeno, govoreč in pridigajoč, da je delavstvo dobro, revolucionarno, hoče akcij itd., itd., samo voditelji ga ovirajo in ga izdajajo. Te psovke so tako v modi in tako poceni, da so na dnevnem redu. Spretni agenti-pustolovci in kverulanti — neke vrste stenic— se kakor kača priplazijo k temu ali onemu, mu šepetajo o izdajalstvu, o bremzanju itd., itd. tega ali onega funkcionarja, te ali one strokovne organizacije. Omajati njegovo zaupanje, je že dvetretjinsko razrušena celota. Ker, če ne bo glave, bo tak pustolovec in kverulant lahko delal s tistim članstvom tiste organizacije, — če bo članstvo sploh še ostalo — kateri je ogrdil in oblatil funkcionarja, na občnem zboru izvoljenega, kakor bo njemu ugodno. Sam je nesposoben kaj ustvariti, organizirati, vršiti akcije, zato se pa, kakor stenica, zarije v drugo kožo in prituhnjeno žre, sam sebi verujoč, da dela revolucionarno delo.

(Izlet »Svobode« v Celju je jasen dodak. Stenice so brnele, zdaj so se pa poskrile in si manejo roke, češ: Dosegli smo, kar smo hoteli.)

In zakaj to? Ker nima tak kverulant vodstva strokovne organizacije v svojih rokah, zato jo je treba oslabiti, vsejati v njo nezadovoljstvo, oblatiti funkcionarja, čeprav je na občnem zboru izvoljen, da se tako organizacija oslabi. Kaj rado se to pri nemislečih posreči

In pri tistih, ki so v trenotnih akcijah, kjer je treba kaj pokazati, najbolj plašljivci. Dokazov za to dovolj.

Z raznimi podtikanji in lažmi, ker pač mnogi rajši takoj verjame, če je kaj lažnjivega, kakor resnice, se doseže uspeh razdiranja.

Te misli so se me lotile, ko sem čital v »Delavski Politiki« od 28. septembra 1935 članek »Lažnjivo in škodljivo pisanje enotnofrontlerjev«.

Neverjetno, da so take laži mogoče, razen, če je gotov namen škodovati delavskemu gibanju.

Le poslušajte:

V Ptuju tam je parna žaga Vindiš. Bil je tam nekak spor, šlo je za kolektivno pogodbo. K podjetniku je šel — ker je bil slučajno v Ptuju — tajnik Delavske zbornice s. Uratnik. S p r e m l j a l g a j e — dobro si zapomnite to — s p r e m l j a l g a j e k podjetniku tajnik podružnice Splošne delavske zveze s. Herzog. Pri podjetniku nista nič opravila, ker je Vindiš vsako mezdno razpravo kategorično odklanjal. Glavnega zaupnika sta, Herzog in Uratnik, poiskal pri delu, ker ga drugače nista mogla dobiti, ker ga podjetnik ni hotel poklicati in ga o tem obvestila.

To je v redu.

Ali zdaj je tisto podlo, kar sledi.

V bivši »Ljudski pravici« so neki »značajni« fantje napisali lažnjivo poročilo, da sta prišla gospoda Uratnik in Jakomin in sta šla k podjetniku, kjer sta »glihala« za kolektivno pogodbo in potem delavcem pripovedovala, da treba to počasi šraufati itd., itd. In še druge nelepe izmišljotine, kar v dopisu povdarjajo, kar sem že prej povedal:

»Le organizacija, ki bo svojim članom lahko povsod pomagala, ki jih bo branila, mesto ovirala, le taki organizaciji bomo zaupali. Takšno organizacijo si moramo ustvariti sami mi z a v e d n i delavci.« (Besedo »zavedni« sem podčrtal zato, ker se tu vidi kukavično jajce, ki bi se rado izvalilo v gnezdu, ki ga je nanosila druga ptica).

Zdaj pa pride najlepše:

S. Jakomin je dal izjavo, kakor čitam v »Del. Politiki«, da pri Vindišu sploh ni posredoval, ker je ob tistem času bil v podjetju Pirich, kjer je bilo z delnim uspehom izvršeno posredovanje radi zvišanja plač usnjarskih delavcev.

S. Filip Uratnik pa je istotako potrdil, da je bil pri Vindišu s tajnikom s. Herzogom iz Ptuja.

Zdaj pa sodite!

Konec tistega lažnjivega članka v bivši »Ljudski pravici« še govori s hrabro gesto hohštaplerja: »Odstraniti moramo gospode, ki sede pri Delavskih zbornicah in da boste vi, revolucionarji tja sedli, kaj, in ki se samo rede na naš račun, ter sami stopili na njihovo mesto, (da se boste vi redili na delavski račun, kaj?), da bo konec razdora v delavskih vrstah.«

Vi, člani strokovnih organizacij URSSJ, s o d i t e!

Vi take hohštaplerje z revolucionarnimi gobci — drugo pa itak ni nič v njih revolucionarnega — izbijte iz svoje srede, pa res ne bo razdora v delavskih vrstah.

Rad bi pa slišal tudi, kaj poreče na to s. Herzog?

U. K., delavec, ki je že z nekaterimi tako naredil.

Moste

ZAHVALA.

Ob nenadni izgubi mojega sina, oziroma očeta 3 nepreskrbljenih otrok se tem potom najtopleje zahvaljujem vsemu delavstvu in uradništvu kemične tovarne v Mostah za podporo, ki sem jo prejel od delavstva 420 Din, od uradništva 155 Din. Še enkrat najlepša hvala vsem in vsakemu.

V Mostah, dne 3. oktobra 1935.

Krapeš Josip, oče.

Iz Tržiča

Sodrugi in sodružice! Ker se često dogaja, da kdo izmed vas ne ve, kakšne pravice in dolžnosti ima od organizacije, odnosno od nje, naj si vsak nabavi pravilnik, katerega je izdala v to svrho centrala, ki stane 50 para. Dobi se vsako izplačilno nedeljo pri podružničnem blagajniku v Zadružnem domu od 10. do 12. ure dopoldne in vsak dan pri drugih funkcionarjih podružnice.

Ker je v vašo korist, segajte pridno po njem. **Odbor.**

LESNI DELAVCI

Lesni delavci Borovnice

Vodstvo podružnice lesnih delavcev v Borovnici sporoča naslednje:

Na odborovi seji dne 1. oktobra 1935 se je sklenilo, da se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu redno širša seja v gostilni »Fortuna« v Borovnici, obvezna za vse člane. Ob ostalih nedeljah se bo nahajal tajnik in po možnosti ostali odborniki od 7. do 9. ure dopoldne. Blagajnik prosi, da bi člani redno do vsakega 15. v mesecu izvršili svojo dolžnost, ker le na ta način se da redno poslovati. Dobil se bo tudi časopis »Ljudski glas« in »Delavec«. Na razpolago bo pa tudi ob nedeljah »Delavska politika«.

Vodstvo podružnice bo tudi skrbelo, da se bodo večkrat vršila poučna predavanja. Prvo, ki sledi, bo o socialnem zavarovanju. V kratkem bo tudi razpisana razprava glede sklenitve kolektivne pogodbe. Razpravo razpiše Delavska zbornica in Inspekcija dela. Toliko v vednost. **Vodstvo podružnice.**

MONOPOLCI

Po triletnem obljubovanju je monopolska uprava izdala nov »Pravilnik o radu«.

Dvakrat ga je dobilo delavstvo potom Saveza monopolskih delavcev na vpogled in to prvič leta 1933 jeseni in drugič letos aprila meseca.

1. Kakšen je novi »Pravilnik«?
2. Kaj smo pridobili in kaj izgubili?

Novi »Pravilnik« je najboljše ogledalo organiziranosti monopolskega delavstva in njegove medsebojne borbe (posebno v Ljubljani in Nišu).

Ker je delavstvo bolj organizirano kot leta 1926., ko je izšel stari »Pravilnik«, se je tudi moglo poslužiti »Zakona« ter zahtevati osnutek na vpogled. Dvakrat se ga je javno na sestankih prečitalo, dvakrat stavilo spremembe, stalno se je pozivalo delavstvo k solidarnosti, pa makar samo za dosego boljših »Pravilnikov«, ali mnogo jih je, katerim se hujskanje proti udeležbi na sestankih ter enotnem delu bolj dopade kot pa izboljšanje položaja — a to samo vsled prevelikega sovraštva do drugače mislečega delavstva!

Kaj smo pridobili?

So pravice, katere smo si priborili, ali vprašanje **stalnosti** je ostalo na isti točki kot v prejšnjem »Pravilniku«.

Delovni čas se je znižal tedensko za 2 in pol ure (uvedena je prava angleška sobota), to je mesto 48 ur 45 in polurno delo na teden.

Kar se tiče plač, bodo po obljubi sedanje vlade in monopolske uprave ostale iste kot doslej; po novem »Plačilnem pravilniku« pa se bodo iste regulirale ter poenostavile, kako, to še ne vemo, edino obljubljeno je, da se znižale ne bodo (obljubam pa mi ne verujemo — iz prakse!).

Delo se mora pa na vsak način znižati, ker nesmiselno in celo nesramno bi bilo, ko bi se znižal delovni čas zato, da bi se moralo napraviti isto število izdelkov kot v 48 urah.

Čezurno delo se plača s procenti — tako je zapisano in podpisano od g. finančnega ministra.

Letni plačan dopust se poveča za stalne delavce, in to: do polnih 10 let službe 6 dni; od 10 polnih do 20 let službe 10 dni; od 20 polnih let do 30 let službe 15 dni; od 30 let dalje 20 dni.

Tudi **nestalni delavci dobe po novem plačan letni dopust,** in to: od 5 let do 15 let 6 dni; od 15 do 30 let 10 dni; od 30 let dalje 15 dni.

Vojne vežbe se plačajo, in sicer 4 tedne s polno plačo, ako delavec ne dobiva že pri vojakih plače.

To so v glavnem pridobitve in je še nekaj manjših stvari, katere se bodo pa opazile v zelo redkih slučajih.

Kaj smo izgubili — oziroma česa se nam je bati od določb novega »Pravilnika«?

V prvi vrsti se nam je bati, da ne bo nikdar ali pa zelo težko dobiti stalnost.

K temu vprašanju bi bila potrebna debata (samo opustiti politično-versko borbo vsaj za ta čas, ker bo to vprašanje indirektno vplivalo na to, da postane »Penzijski fond« iluzoren za celokupno delavstvo, pa naj si bo staro ali mlado, če ne bomo vsi kot eden zahtevali uvedbo stalnosti vsaj po petih letih službe. Zakaj?

Zato — kajti, če ne bo stalnih delavcev, ki bodo vplačevali v ta fond — bo tudi fond, katerega je dala na razpolago monopolska uprava ter odobrila sedanja vlada Din 20 milijonov, skopnel prej kakor v dveh letih, če se vzame delavstvo, katero je in katero še bo penzijonirano.

Zamislimo se vsi dobro v to vprašanje ter glejmo, da ga bomo stvarno rešili ter zahtevali isto od monopolske uprave — toda brez medsebojnih napadov in hujskanja, ker to le škoduje vsem skupaj!

Druga možnost, da ne bo mogoče doseči stalnosti, je dandanes mnogo razširjena — **protekcija, ki bo prišla v poštev pri ocenjevanju!**

To sta dve stvari, ki ne bosta nikdar odtehtali vseh drugih pridobitev. **Zato mi celotni »Pravilnik« odklanjamo,** dokler tudi stalnost ne bo zasigurana.

Delavci — delavke!

Spametujte se ter vsaj pri »Plačilnem in penzijskem pravilniku« **zahtevajmo vsi eno,** in to je: **izboljšanje položaja, pa ne samo po drobtinicah!**

»Prostovoljni dinar« je bil izplačan s. Kržmanc Tončki! Hvala!

Maribor

Strokovni funkcijonarji, obratni zaupniki, člani svobodnih strokovnih organizacij — pozor!

Eden najnovejših principov našega pokreta je svoboda govora. Ta svoboda pride lahko do izraza ob raznih prilikah in na razne načine: bodisi na sejah, sestankih ali večjih zborovanjih, bodisi v obliki kritike ali odobravanja, bodisi v obliki zahtev, pritožb ali želj.

Ker se pa mnogi člani in funkcijonarji našega pokreta ne poslužujejo vseh teh neštetih prilik za izražanje svojih misli, zato je tajništvo Strokovne komisije v Mariboru izdelalo vprašalne pole, ki dajejo vsakemu pripadniku (članu) našega pokreta možnost, povedati to, kar hoče in želi.

Te vprašalne pole so vsem na razpolago v tajništvu, Delavska zbornica, II. nadstr.

Sodrugi in sodružice! Poslužujte se teh vprašalnih pol v čim večjem številu!

Kultura

Založba »Evalid« izdaja lepe knjige in družinsko revijo »Prijatelja«.

Izšle so knjige:

Björson: »Veseli fant«, ljubka zgodba, nežna ljubezen med hčerko bogatega kmeta in sinom kočarja, čudovita, prisrčna povest, iztrgana kakor biser iz bolne školjke. — Mehko vezana stane 30 Din, v platno 40 Din.

Leblanc Maurice: »Lupin se ženi«. Napeta zgodba, ki jo bo vsak rad čital.

Andreas Latsko: »Sedem dni«. V tem romanu je življenje v Nemčiji ob času »velike konjunkture«. Sedem dni pomeni božične praznike. Vsakdo jih doživi po svoje. Prevod je oskrbel Mile Klopčič. Stane 40 Din, v platno vezana 60 Din.

Heinrich Mann: »Profesor Nesnaga ali konec samosilnika«. To je sloviti roman, ki bi ga moral čitati vsakdo. Stane 40 Din, v platno 60 Din.

Edgar Allan Poe: »Zgodbe groze«. Poe je najslavnejši pisatelj, kar jih je dozdaj dala Amerika, obravnava same zanimive psihološke probleme s tako bistroumnostjo in logiko, da se moramo čuditi.

Nikolaj Ljeskov: »Askalonski hudobec«. To je ruski pisatelj. Nekaj posebno privlačnega je v tej knjigi, kakor bi bral svetopisemsko zgodbo, se zdi človeku, ko vzame to knjigo v roke. Poskusite!

Leblanc: »Arsene Lupin se ženi«, »Rdeča ovratna ruta« in **»V židovski svetilki«** boste živeli v napetem boju, ki se vrši med Sherlockom Holmesom in Arsenom Lupinom zaradi skrivnostne tatvine.

Tečaji nemščine v Delavski zbornici: začetniški, nadaljevalni in konverzacijski; vpisovanje mladine ob 2. (vhod iz Čopove ulice, zadnja vrata levo), odraslih ob pol 7. (glavni vhod, desno).

ADOLF VATOVAC
Cvetličarna. Umetno vrtnarstvo
LJUBLJANA
Tyrševa cesta 9 (Dunajska c.)
Ambrožev trg 3 (Cukrarna)

»ADRIA«
PRAŠEK JE BOLJŠI!

Delavci! Najcenejše se oblečete, ako kupite narejene moške in deške obleke in perilo domačega izdelka tovarne
„TRIGLAV“,
JOSIP OLUP, Ljubljana, Stari trg 2, Pod Trančo 1 in Kolodvorska 8.
V zalogi ima vedno hlačevine, klobuke, čepice, tkanine, šifone itd.
Obleke in perilo se izgotavlja tudi po meri po najnižjih cenah in po najnovejši fazoni.
Moje geslo je: **Dobro blago, najboljša izdelava, nizke cene!**

Izdaja konzorcij »Delavca«. Predstavnik Ivan Vuk, Ljubljana. — Urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Oślak v Mariboru. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.